

Inhoud

<i>Voorwoord</i>	11
DEEL I DE MIGRANTEN KOMEN	
1 Planeet in beweging	15
2 Het hek: <i>amargo y dulce</i>	29
3 Alledaagse helden	49
4 Twee kanten van de Straat	64
DEEL II WAAROM ZE KOMEN	
5 Kolonialisme	83
6 Het nieuwe kolonialisme	104
7 Oorlog	116
8 Klimaatverandering	132
DEEL III WAAROM ER ANGST VOOR ZE IS	
9 De leugenverhalen van populistten	145
10 Een korte geschiedenis van de angst	151
11 Cultuur: shitlanden versus noorderlingen	159
12 De kleur van haat	171
13 Het verbond tussen de meute en het kapitaal	190
14 De vluchteling als paria	199
DEEL IV WAAROM ZE VERWELKOMD MOETEN WORDEN	
15 Jaikisan Heights	217
16 Banen, misdaad en cultuur: niet-bestaande bedreigingen	225

17	We komen niet met lege handen	245
18	Immigratie als herstelbetaling	256
	<i>Epiloog: familiehereniging en -uitbreiding</i>	272
	<i>Noten</i>	295
	<i>Dankwoord</i>	335

Voorwoord

Dit boek gaat over mensen die hun huis verlaten en over de aarde trekken: over de vraag waarom ze trekken, waarom er angst voor ze is en waarom ze verwelkomd zouden moeten worden. Hoewel er vooral dieper wordt ingegaan op de immigratiekwesitie in de Verenigde Staten, speelt dit onderwerp tegenwoordig wereldwijd. Van Finland tot Frankrijk en van Spanje tot Slowakije is er populistisch georiënteerd verzet tegen immigratie dat is gebaseerd op angst en vooroordelen, die dit boek hopelijk weet weg te nemen.

Met de benaming 'rijke landen' verwijs ik in dit boek naar de vs, Canada, Europa, Australië, Nieuw-Zeeland en Japan. Ik realiseer me daarbij dat er landen zijn die niet goed passen in de categorieën 'arm' en 'rijk'. Zo zijn er landen die wel 'arm' waren aan het begin van de twintigste eeuw, zoals China en India, maar die dat nu minder zijn. Maar om niet te verzanden in een woordenspel over wat 'ontwikkelde' landen en wat landen 'in ontwikkeling' zijn heb ik de kortere aanduidingen 'arm' en 'rijk' gebruikt en vertrouw ik erop dat mijn lezers weten wat het verschil ertussen is.

De complexiteit van de wereldwijde immigratie is ook op mijzelf van toepassing. De reden dat mijn familie naar de Verenigde Staten immigreerde is niet dat Amerika India had gekoloniseerd; dat had Groot-Brittannië gedaan, en mijn grootvader was gedwongen uit zijn dorp weg te trekken naar Kenia. Dit zorgde voor een kettingreactie

van migratie die leidde tot mijn verhuizing naar New York in 1977. Andere familieleden van mij verhuisden naar Groot-Brittannië, Australië en Dubai – en er verhuist nog steeds familie van me.

Migratie is een mondiale kwestie en heeft mondiale oplossingen nodig. Kolonisatie, ongelijkheid, oorlogen en klimaatverandering treffen ons allemaal, rijk en arm, waar we ook wonen. Of je nu gelooft in open grenzen, dichte grenzen of iets daartussenin, ik hoop dat dit boek tot empathie en begrip leidt voor degenen die ze moeten oversteken. In ons hart zouden geen grenzen moeten zijn.

DEEL I

DE MIGRANTEN KOMEN

1

Planeet in beweging

Op een dag ergens in de jaren tachtig zat mijn grootvader van moederskant in een voorstad van Londen in het park, toen hij een oudere Britse man op zich zag afkomen die een vermanende vinger naar hem ophief. ‘Wat doe jij hier?’ vroeg de man. ‘Wat moet je in mijn land?’

‘Wij zijn jullie schuldeisers,’ antwoordde mijn opa. Hij was in India geboren, had zijn hele leven in het koloniale Kenia gewerkt en woonde nu als gepensioneerde in Londen. ‘Jullie hebben al onze rijkdommen, al onze diamanten afgepakt. Nu zijn wij hier om de schuld te innen.’

In feite zei mijn grootvader: wij zijn hier omdat jullie daar waren.

Tegenwoordig klagen veel mensen in de rijke landen dat er vooral arme immigranten hun kant op komen. Maar wij migranten vinden dat er nooit eerlijk spel is gespeeld: eerst werden we door de rijke landen gekoloniseerd en van onze schatten beroofd, en mochten we geen eigen industrieën opbouwen. Pas nadat we eeuwenlang geplunderd waren gingen de rijke landen ervandoor – met achterlating van grenzen op de kaart die eeuwige strijd tussen onze gemeenschappen garandeerden. Vervolgens werden we als ‘gastarbeider’ naar de rijke landen gehaald (alsof ze daar wisten wat het woord ‘gast’ in onze cultuur betekende), maar mochten we onze gezinnen niet meenemen.

En nadat ze daar hun economie hadden opgebouwd met onze grondstoffen en onze arbeid, vroegen ze ons terug te gaan en reageerden ze verbaasd wanneer we dat niet deden. De rijke landen hadden onze mineralen gestolen en onze regeringen corrupt gemaakt, zodat de bedrijven uit hun land gewoon door konden gaan met het stelen van onze grondstoffen en het vervuilen van onze lucht en ons water, zodat onze landbouwgrond onvruchtbaar werd en onze oceanen leeg raakten. En dan nog waren de inwoners van de rijke landen verbijsterd wanneer de armsten onder ons hun land in wilden, niet om ze te bestelen maar om voor ze te werken, omdat hun stront moest worden opgeruimd, omdat hun mannen moesten neuken.

En toch hadden ze ons nodig. Hun computers moesten worden gerepareerd, hun zieken genezen en hun kinderen hadden onderwijs nodig. Dus haalden ze de best opgeleide, slimste mensen bij ons weg, in wie onze ploeterende landen het meeste geld hadden gestoken. Opnieuw werden we verleid om voor ze te komen werken. En terwijl onze wanhoop en honger door de rijke landen zijn veroorzaakt, vragen ze ons nu weer om niet te komen, enkel en alleen omdat de rijksten een zondebok nodig hebben. Zo wordt er weer geen eerlijk spel gespeeld.

Mijn familie heeft de hele planeet over gezworven. Van India naar Kenia, van daar naar Engeland, vervolgens naar de Verenigde Staten en weer terug – en we zwerven nog steeds. Mijn grootvader van vaderskant trok aan het begin van de twintigste eeuw van het rurale Gujarat in het westen van India naar Calcutta, in het oosten. Mijn andere grootvader, die een halve dag met de ossenwagen bij hem vandaan woonde, vertrok kort daarna naar Nairobi. In Calcutta ging mijn ene opa bij zijn oudere broer werken die in de juwelenhandel zat. In Nairobi begon mijn andere,

toen zestienjarige opa zijn carrière met het boenen van de vloer van zijn ooms administratiekantoor. Zo begon voor mijn familie de trek van het platteland naar de stad. Dat is, zo besef ik ineens, nog geen honderd jaar geleden.

Nu ben ik een van de 250 miljoen mensen die in een ander land wonen dan hun geboorteland.¹ Ik behoor tot de geluksvogels. Uit onderzoek blijkt dat bijna 750 miljoen mensen in een ander land dan hun geboorteland willen wonen,² en dat ze dat zullen doen zodra ze de kans krijgen. Waarom migreren we, waarom blijven we maar migreren?

Op 1 oktober 1977 stapten mijn ouders, mijn twee zussen en ik in het holst van de nacht in Bombay op een vliegtuig van Lufthansa. We hadden dikke, ongemakkelijk zittende kleding aan en werden uitgezwaaid door onze hele familie, die met slingers en lantarens naar het vliegveld was gekomen; op ons voorhoofd was vermiljoen geverfd. We gingen naar Amerika.

Om de reis zo goedkoop mogelijk te maken had onze reisagent een traject met omwegen uitgestippeld. In Frankfurt moesten we overstappen op een binnenlandse vlucht naar Keulen en daar het vliegtuig naar New York nemen. De douaneambtenaar in Frankfurt onderwierp de Indiase paspoorten van mijn vader, mijn zussen en mij aan een grondig onderzoek en zette er een stempel in. Toen hield hij met een misprijzend gezicht het paspoort van mijn moeder omhoog. ‘U mag Duitsland niet in,’ zei hij tegen haar.

Mijn moeder had een Brits paspoort dat werd afgegeven aan staatsburgers van Indiase origine die in het Kenia van vóór de onafhankelijkheid waren geboren, zoals zijzelf dus. Maar de Britten moesten hen niet. Negen jaar eerder

had het Britse parlement de Commonwealth Immigrants Act aangenomen, waarmee honderdduizenden mensen in Oost-Afrika met een Brits paspoort het recht werd ontnomen om in het land van hun nationaliteit te wonen.³ Het paspoort was letterlijk het papier niet waard waarop het gedrukt was.

De Duitse ambtenaar meende dat mijn moeder, gezien haar onduidelijke status, onderweg naar Keulen weleens haar man en drie kleine kinderen in de steek zou kunnen laten om in haar eentje in Duitsland te gaan wonen. Dus moesten we rechtstreeks van Frankfurt naar New York vliegen. Zeven uur en vele spuugzakken later liepen we op John F. Kennedy International Airport de aankomsthal voor internationale vluchten binnen. Boven ons draaide een oranje-zwart-gele mobile van de kunstenaar Alexander Calder sierlijk rond tegen de achtergrond van een reusachtige Amerikaanse vlag, en aan het plafond hingen met helium gevulde ballonnen in allerlei kleuren, die waren achtergelaten tijdens eerdere begroetingen. Wanneer de pas aangekomenen in het nieuwe land door hun familieleden waren verwelkomd, lieten ze de ballonnen opstijgen naar het plafond om ruimte te maken voor de volgende lichting. Ze gaven de nieuwkomers hoop: kijk, over een paar jaar, met een beetje geluk en hard werken kun jij ook hogerop komen. Helemaal tot aan het plafond.

Het was inmiddels 2 oktober 1977 geworden – de geboortedag van Mahatma Gandhi. In een stoet auto's waarin ook onze achttien koffers en reiskisten zaten reden we naar een eenkamerappartement in de wijk Jackson Heights in het stadsdeel Queens, waar de tv stond afgestemd op *De man van zes miljoen*. Die eerste avond werd onze elektriciteit door de conciërge afgesloten omdat we met te veel mensen in één kamer waren. Ik ging even naar buiten,